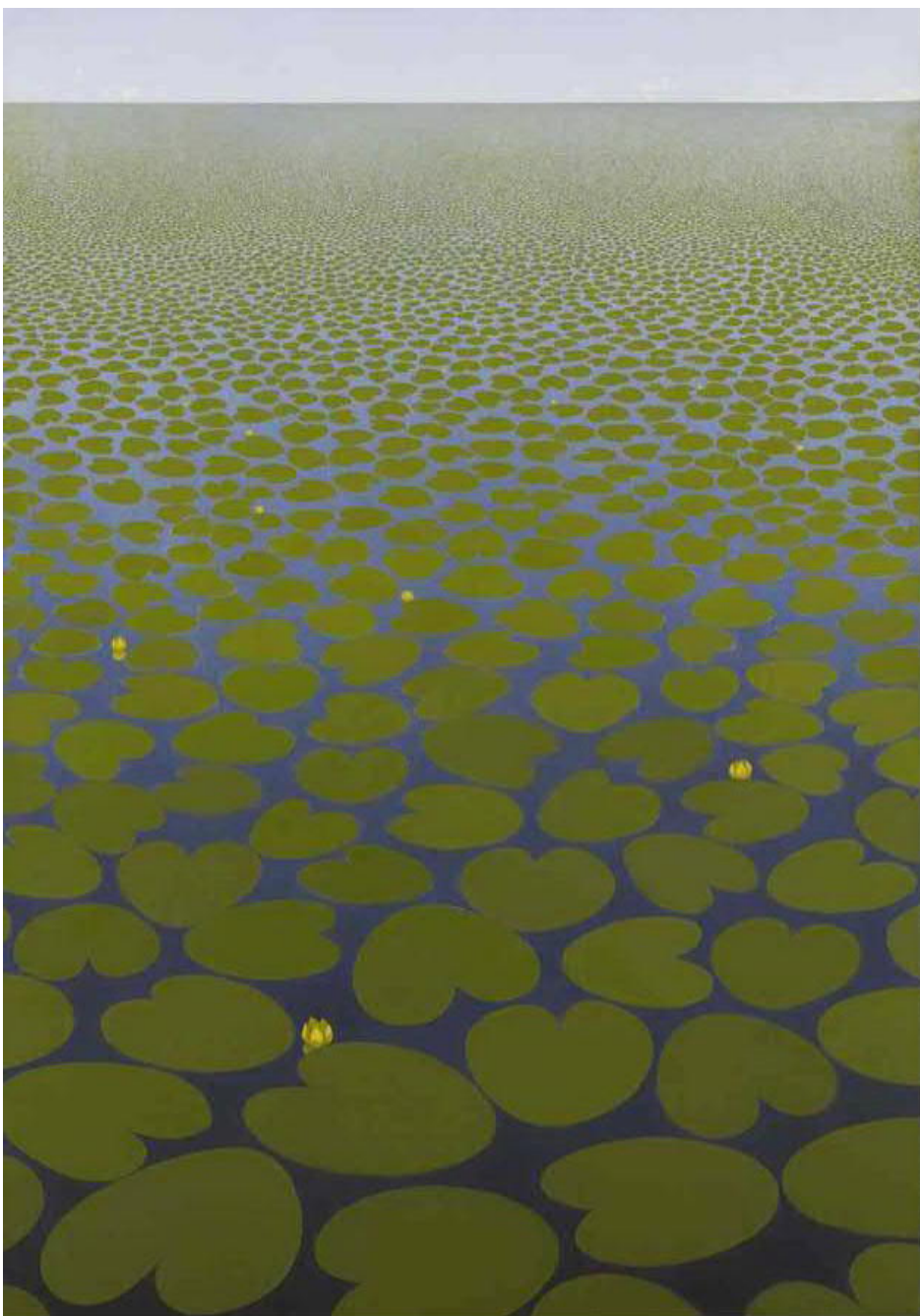

Laittomien jätekuljetusten ja laittoman jätekaupan torjunnan tehostaminen Euroopassa

13.11.2018

Terhi Kankaanranta, erikoistutkija, FT
terhi.kankaanranta@poliisi.fi

Aamulehti 15.6.2017
Kimmo Kaivanto:
When the Sea Dies II
(Kun meri kuolee II)

Esitys pohjautuu seuraaviin:

- * Blocking the Loopholes for Illicit Waste trafficking (vuosina 2016-2017 toteutettu hanke, Polamk, Tilburgin yliopisto, UCSC-Transcrime, Itä-Uudenmaan poliisilaitos)
- * Lisäksi esityksessä hyödynnetään Polstatin tilastoja

Poliisin tietoon tullut ympäristörikollisuus vuosina 2010-2018

Ilmoitettu Kpl	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 (tammi-lokakuu)
LUONNONSUOJELURIKOS	41	35	25	34	40	33	29	46	49
LUONNONSUOJELURIKOS (Å)	0	1	2	0	2	1	2	0	1
TUOTTAMUKSELLINEN YMPÄRISTÖN TURMELEMINEN	5	6	4	3	3	5	7	2	0
TUOTTAMUKSELLINEN YMPÄRISTÖN TURMELEMINEN (Å)	0	0	0	0	0	0	0	0	1
TÖRKEÄ YMPÄRISTÖN TURMELEMINEN	7	7	0	12	9	5	11	6	11
YMPÄRISTÖN TURMELEMINEN	138	141	140	139	163	164	184	196	170
YMPÄRISTÖN TURMELEMINEN (Å)	0	0	0	2	0	2	0	0	2
YMPÄRISTÖRIKKOMUS	184	184	207	242	188	178	268	211	212
YMPÄRISTÖRIKKOMUS (Å)	1	5	0	4	3	5	3	3	3
RAKENNUSSUOJELURIKKOMUS	1	0	1	0	0	0	0	0	0
RAKENNUSSUOJELURIKOS	4	2	4	3	4	3	1	2	3
Summa	381	381	383	439	412	396	505	466	452

Laittomat kansainväliset jätekuljetukset

Co-funded by the Internal Security Fund of the European Union

BLOCKWASTE-hanke

- * Kesto 1.1.2016 - 31.12.2017
- * Rahoittajana Internal Security Fund of the European Union
- * Konsortio:
 - Poliisiammattikorkeakoulu (koordinaattori, Suomi)
 - Tilburgin yliopisto (Alankomaat)
 - UCSC-Transcrime (Italia)
 - Lisäksi mukana Itä-Uudenmaan poliisilaitos (Associate Partner)

www.blockwaste.eu

Projektin tavoitteet

1. tuottaa tietoa jätteen laittomasta kuljettamisesta ja laittomasta jätekaupasta;
2. tunnistaa nykyisen lainsäädännön keskeisiä puutteita Euroopan unionin tasolla;
3. arvioida laittoman jätekaupan liikevaihtoa Euroopan unionin alueella;
4. kartoittaa jätealaan liittyviä tulevaisuuden uhkia ja haasteita;
5. luoda pohja tehokkaalle rajat ylittävälle viranomaisyhteistyölle;
6. tuottaa suosituksia viranomaisille ilmiön torjunnan ja valvonnan tueksi.

Delfoi-aineisto / WP4

- * Paneeliin kutsuttiin asiantuntijoita kansallisista ympäristönsuojelun viranomaisista, poliisista, tullista ja syyttäjälaitoksista sekä kansainvälisistä kyseisten toimialojen järjestöistä (IMPEL ja Europol).
- * Lisäksi kutsuttiin tutkijoita keskeisiltä tutkimusaloilta ja -hankkeista (the European Network for Prosecutors for the Environment (ENPE) ja tutkimushankkeet DOTCOM ja Smartwaste) sekä keskeisistä kuljetusalan ja jätteenkäsittelyalan toimijoista.

Paneeliin kutsuttiin 56 henkilöä, joista vastasi:

Asiantuntemuksen ala	Yhteensä paneelin jäsenenä	Osallistujat krs:lla 1	Osallistujat krs:lla 2	Osallistujat krs:lla 3
Ympäristönsuojelu	8	7	5	5
Jäteteollisuus (kuljetus/käsittely/kierrätys)	2	2	2	2
Lainvalvonta/poliisi	7	6	4	4
Lainvalvonta/tulli	2	2	2	1
Tutkimus	6	5	1	2
Syyttäjä	7	4	1	1
Yhteensä	32	26	15	15

Tuloksia: rikosten toteutusmuotoja

- * Dokumenttien väärentäminen
 - * panelistit pitivät jäterikoksen olennaisena ja vallitsevana piirteenä
 - * vaikka asiakirjoja tarkastetaan, valvontaviranomaisilla ei ole riittävää osaamista erottaa aitoja dokumentteja väärennetyistä

Panelistien kommentteja:

"jätteen siirtovaiheessa on helppo manipuloida koodeja ja painoja, koska menettelyt perustuvat omaan ilmoitukseen ja niitä tuskin valvotaan "

Ratkaisuksi esitettiin:

"Osaamisvaje voidaan korjata toimivaltaisten viranomaisten yhteistyöllä ja alan järjestelmällisellä tiedonvaihdolla "

Jätteen määrittelyminen

- * Jäte määritellään totuudenvastaisesti rahtikirjassa kaupalliseksi tuotteeksi tai henkilökohtaiseksi omaisuudeksi
 - Euroopassa ja kehitysmaissa käsitys jätteestä saattaa poiketa toisistaan

"Keskeistä on, että eurooppalainen käsitys (jäte), afrikkalainen käsitys (käytetty tuote) ja aasialainen käsitys (raaka-aine) poikkeavat toisistaan"

Jätteen määrittelyminen

- * Jäte ilmoitetaan virheellisesti "vihreäksi jätteeksi "
- * Piilotetaan jäte muiden tuotteiden sekaan
- * Jäte ilmoitetaan rahtikirjoissa virheellisesti jäteluokittelusta poistuneeksi (end-of-waste) materiaaliksi (etenkin purkujätteiden ollessa kyseessä)

Reittien määrittely virheellisesti

- * Virheellisten toimitusosoitteiden ilmoittaminen

"Esimerkiksi Aasiaan suuntautuvien rahtien lopullisen toimitusosoitteen varmentaminen ei ole helppoa. Jätealalla toimivien välittäjien suuri määrä tekee siitä vielä vaikeampaa"

Panelistien ehdotus ratkaisuksi:

"Jäterikoksia koskevalla tiedonvaihdolla nämä tapaukset voitaisiin tunnistaa tehokkaammin."

Reittien määrittely virheellisesti

- * Matkan varrella tehtävät toimitusosoitteen muutokset

"Tyypillisesti tehdään tullitarkastuksen jälkeen, mistä johtuen kansainvälinen yhteistyö on ehdottoman tärkeää kansainvälisen jäterikollisuuden ja jätteen dumpaamisen estämiseksi ja torjumiseksi "

Port-hopping (laittoman jätekaupan mahdollistavien satamien valintaa)

"..jätteenkuljettajat siirtävät laitonta toimintaansa niille alueille, jossa lainvalvonta on lievempää"

"rajoituksia koskeva osaaminen vaihtelee eri satamissa ja maissa. EU:n on tärkeää nostaa tietoisuutta erityisesti niissä maissa ja satamissa, joissa yleinen tietoisuus on heikompaa"

Yhteistyö tärkeää

- * Panelistit pitivät yhteistyötä tärkeänä tai erittäin tärkeänä
- * Hyväkin yhteistyö on haavoittuva, jos se perustuu yksilöihin

"Suhteellisen pienessä jäsenmaassa vain muutama ihminen työskentelee jätekuljetusten kanssa. Hyvää on, että tunnemme toisemme. Mutta riski aiheutuu siitä, jos joku vaihtaa tehtäviä, jää eläkkeelle tms. Lisäksi loma-ajat voivat olla ongelmallisia."

Tiedonjako avainasemassa

"jäsenvaltiot eivät jaa toisilleen tietoa ja osaamista rikollisryhmistä, rikoksen toteutustavoista (modus operandi) ja tapahtuneista kv. jätteenkuljetusrikoksista. Tiedonjako voisi muuttaa koko tilannetta ja antaa mahdollisuuksia puuttua suoraan ongelmaan. Tiedon jakaminen on avainasemassa jätteen kuljetusrikollisuuden torjunnassa ja kohottaa ilmiöön puuttumisen tasoa"

Laittomiin, rajat ylittäviin kuljetuksiin puuttuminen

- * Panelisteja pyydettiin laittamaan tärkeysjärjestykseen erilaisia toimenpiteitä, joilla tähän rikollisuuden muotoon voitaisiin puuttua

Toimenpiteet tärkeysjärjestyksessä

- * Koulutus ja informaatio
- * Ankarat rangaistukset laittomasta toiminnasta
- * Työkalujen kehittäminen laittomien kuljetusten tunnistamiseen ja seurantaan
- * Uusiomateriaalien laillisten markkinoiden tukeminen
- * Henkilökunnan lisääminen lainvalvontaan
- * Laittoman jätteen rajat ylittävän kuljetuksen taloudellisten hyötyjen poistaminen
- * Kiertotalouteen siirtyminen
- * Lainsäädännön muutokset
- * Toimenpiteet jätteen vientimaissa
- * Kannustaminen lailliseen toimintaan

Aamulehti
15.6.2017
Kimmo Kaivanto:
Optimistic Mistake
(Optimistinen
virhe)

Kiitos!